

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи

доп. Володимир ПАСЬКО
«12» 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія країн Глобальної Півночі

(повна назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань С- Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С 6 – Географія та регіональні студії
освітній рівень Бакалавр

освітня програма Економічна географія

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2025/2026</u>
Семестр	<u>2</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>іспит</u>

Викладачі: Нич Тетяна Василівна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії;

Матвієнко Володимир Миколайович, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»
20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»
20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробник: **Нич Тетяна Василівна**, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

«20» 11 2025 року

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

М.Б. професор Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 5 від «20» 11 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 10 від «11» 12 2025 року

Голова науково-методичної комісії Н. К. доц. Наталія КОРОГОДА

« »

2025 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів цілісний просторово-часовий погляд на сучасні соціально-економічні процеси в країнах Глобальної Півночі, територіальну організацію їх господарства, розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів (інтегральна компетентність), розвинути навички складання комплексної суспільно-географічної характеристики зарубіжних країн.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Мати базові знання з економічної та соціальної географії регіонів та країн світу.

Вміти працювати із статистичною інформацією, навчально-методичною та науковою літературою.

Володіти елементарними навичками аналізу і синтезу географічної інформації, порівняльно-географічного аналізу, вміти аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між процесами і явищами.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Географія країн Глобальної Півночі» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “Бакалавр” у галузях знань “С- Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини” за спеціальністю “С6 – Географія та регіональні студії”. Дисципліна «Географія країн Глобальної Півночі» є обов'язковою дисципліною і викладається студентам у II семестрі (на першому курсі) в обсязі 4 кредитів ECTS, зокрема: лекцій 28 год., семінарських занять 28 год., самостійної роботи 62 год. Підсумковий семестровий контроль – іспит.

Навчальна дисципліна «Географія країн Глобальної Півночі» покликана сформувати у студентів уявлення щодо різноманітності сучасних процесів та стратегій у розвитку країн світу в різних регіонах.

Викладаються закономірності та чинники територіальної організації суспільства і його складових на рівні суспільно-географічної характеристики країн Глобальної Півночі. Розглядаються особливості територіального (міжнародного) поділу праці, розміщення продуктивних сил у межах досліджуваних країн, регіональної політики, територіальної організації виробництва, геополітики і геостратегії, просторових соціально-економічних пропорцій, територіальних соціально-економічних структур, транспортних й інфраструктурних мереж та систем, а також систем розселення у межах країн, що вивчаються.

4. Завдання дисципліни:

охарактеризувати динаміку, тенденції, закономірності та перспективи економічних, соціальних та політичних процесів у країнах Глобальної Півночі;

сформувати здатність у студентів зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК8); здатність аналізувати структуру простору та його компонентів, тенденції розвитку просторових процесів і явищ (ФК 04).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація [□] ; 4. автономність та відповідальність [□])		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати: об'єктно-предметну сутність географії країн Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота	Виступи, доповнення на семінарських заняттях/ Тематичні контрольні роботи, Іспит	55
1.2.	місце в світі країн та особливості їх географічного положення;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.3	загальні характеристики країн Європи, США, Канади, Японії, Ізраїлю, Австралії, Нової Зеландії;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.4	вплив природно-ресурсного потенціалу на розвиток і розміщення господарського комплексу країн Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.5	вплив науково-технічного та інноваційного потенціалу на розвиток і розміщення основних галузей господарства в країнах Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.6	чинники розвитку і розміщення сільського господарства, промисловості, сфери послуг в країнах Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.7	демографічну, георелігійну ситуацію, зайнятість населення, особливості його розселення в країнах Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.8	специфіку розвитку та сучасні процеси в країнах Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
1.9	особливості зовнішніх економічних зв'язків країн Глобальної Півночі, їх участь у міжнародному поділі праці	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
2.	Вміти: давати комплексну характеристику суспільно-географічного положення країни;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота	Виступи та	

* заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

	визначати рівні економічного і соціального розвитку країни;	робота	доповнення на семінарських заняттях/ Виконання творчих робіт/ Тематичні контрольні роботи/ Іспит	35
2.1	знаходити, обробляти інформацію з різних джерел, аналізувати природно-ресурсний потенціал країни і проблеми його раціонального використання;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
2.2	висвітлювати особливості розміщення і розвитку населення країни та застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії та складу природи і суспільства;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
2.3	пояснювати причини та наслідки сучасних політичних, демографічних, урбанізаційних, соціальних та економічних процесів у країнах Глобальної Півночі;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
2.4	демонструвати знання та розуміння предметної області дисципліни при компонентній та комплексній суспільно-географічній характеристиці/аналізі функціонування різних країн світу;	Лекції / Семінарські заняття /Самостійна робота		
3.	Комунікація: вміння оперувати статистичними та картографічними знаннями, використовувати спеціальні методи дослідження та зарубіжний досвід для прийняття відповідних рішень щодо соціально-економічного розвитку країн і територій та здатність працювати автономно;	Лекції/Семінарські заняття /Самостійна робота	Виступи та доповнення на семінарських заняттях/ Виконання творчих робіт/ Тематичні контрольні роботи/ Іспит	5
3.1	здатність до групової роботи, міжособистісної комунікації, пошуку компромісних рішень.			
4.	Автономність та відповідальність:			
	самостійно визначати, формулювати і вирішувати проблеми, дотримуватися інтелектуальної та академічної доброчесності.	Семінарські заняття / Самостійна робота	Виступи, доповнення, дискусії на семінарських заняттях / Виконання творчих робіт / Тематичні контрольні роботи/ Іспит	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2	2.1	2.2
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, регіональних студій, соціології, економіки, світоглядних наук (ПРН 01)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Аналізувати та розробляти документацію з просторового планування (ПРН 07)	+	+		+	+	+				+	+	+

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	2.3	2.4	3	3.1	4
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, регіональних студій, соціології, економіки, світоглядних наук (ПРН 01)	+	+	+	+	
2 Аналізувати та розробляти документацію з просторового планування (ПРН 07)					+

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових тематичних контрольних робіт та під час підготовки семінарів.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.9 (знання)** – до 55%;
- результати навчання – **2-2.4 (вміння)** - до 35%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 5% ;
- результати навчання – **4 (Автономність та відповідальність)** – до 5%

У курсі передбачено 2 змістовних частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна **іспитом** у письмовій формі.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по завершенню, відповідно до графіку проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у формі тестів.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – **36 балів**. Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж рекомендований мінімум (36 балів) для отримання допуску до іспиту виконують додаткове самостійне завдання (написання реферату за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем).

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1	Тема 1. Вступ до курсу. Загальна суспільно-географічна характеристика країн Глобальної Півночі.	4	4	6
2	Тема 2. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства країн Західної Європи. Суспільно-географічна характеристика Німеччини, Франції.	2	4	6
3	Тема 3. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства країн Південної Європи. Суспільно-географічна характеристика Італії, Іспанії, Греції.	4	2	6
4	Тема 4. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства країн Східної Європи. Суспільно-географічна характеристика Польщі.	2	2	6
5	Тема 5. Загальні відомості про регіон Північна Європа. Велика Британія, Швеція, Фінляндія.	4	4	6
6	Тема 6. Японія. Південна Корея. Суспільно-географічна характеристика.	4	4	6
7	Тема 7. Ізраїль. Сінгапур. Суспільно-географічна характеристика.	2	2	6
8	Тема 8. США. Суспільно-географічна характеристика.	2	2	7
9	Тема 9. Канада. Суспільно-географічна характеристика.	2	2	7
10	Тема 10. Австралія. Нова Зеландія. Суспільно-географічна характеристика.	2	2	6
	ВСЬОГО	28	28	62

Загальний обсяг **120 год.**, у тому числі:

Лекцій – **28 год.**,

Семінарські – **28 год.**

Самостійна робота – **62 год.**

Консультації – **2 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Нич Т.В. Навчально-методичний комплекс з курсу «Географія країн Глобальної Півночі». 2025.- 68 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – 688 с.
3. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ «Україна» О.І. Шаблія. – К.: Либідь, 2004.–740 с.
4. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. /
5. за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова - К. : Знання, 2011. – 638 с.
6. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. – К.: Наш час, 2013. – 472 с.
7. Політична географія і геополітика: Навч.посібник / Б. П.Яценко, В. І.Стафійчук, Ю. С.Брайчевський та ін.; за ред. Б. П.Яценка. – К.:Либідь, 2007. – 255 с.
8. Соціально-економічна географія світу // За ред. С. П. Кузика. – Львів: Світ, 2002. – 672 с.
9. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
10. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
11. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.
12. Нич Т. В. Економічні та освітні тенденції в європейських країнах:аналіз з глобально-північної перспективи/ / матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України», Суми 2024, 25-27 с.

Додаткові:

1. Країнознавство. Масляк П. О./ Підручник. Київ: Знання, 2008.
2. Економічна і соціальна географія світу. Атлас для 10-11 класів. - К.: Інститут передових технологій, 2002. – 48 с.
3. Трохимчик С. В., Федунь О. В. Політична географія світу: Навч.посіб. – 2-е вид., - К.:Знання, 2007.- 422 с.

Додаткові ресурси:

1. Основні огляди і доповіді ООН в економічній і соціальній сферах: <http://www.un.org/russian/esa/surveys.htm>
2. Світовий банк: World Development Report 2017: www.worldbank.org/
3. Світова книга фактів (довідник ЦРУ США) – The World Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
4. International Trade Statistics Yearbook 2016: www.un-ilibrary.org/international-trade. – Vol. 1. Trade by Country. – NY., 2016.
5. Trends in Europe and North America 2005: <https://books.google.com.ua/books>
6. UNCTAD Handbook of Statistics 2016: unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.
7. Євростат: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
8. Державний комітет статистики: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. The Oxford Handbook of Economic Geography / Edited by Gordon L. Clark, Maryann P. Feldman, and Meric S. Gertler. – N.Y.: Oxford University Press Inc. – 742 p.